

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi; Et In Conimbricensi Academia
Sacrarvm Litterarvm Olim Primarii Professoris Emeriti De
Divina Gratia Pars ...**

Continens Prolegomena sex, & duos priores libros De Necessitate Divinæ
Gratiæ Ad Honesta Opera

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1620

Cap. XV. An cogitatio congrua ad bene moraliter operandum sit vera, &
supernaturalis gratia, respectu hominis ad finem supernaturalem eleuati?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94086](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94086)

tionis arduitate. Hoc autem nos falsum esse censemus, & infra probabimus. Et ideo negamus sequentiam argumenti, quia non sunt æquales naturales vires voluntatis in ordine ad omnes actus liberos etiam naturales, & ideo neque idem modus cogitationis congruæ in omnibus sufficit.

Admissa duplici illo modo cogitationis congruæ, arguens aquitudo procedit. At vero si arguens admittat duos illos modos cogitationis congruæ, æquiuocationem committit in probatione sequenti; nam licet semper bona operatio procedat ex cogitatione congrua, tamen una præuidetur futura congrua sine aliquo speciali auxilio gratiæ, alia vero non item, & prior sufficit ad communia opera, posterior vero est necessaria in arduis, quia nisi Deus specialiter præpararet vocationem, & illam accommodet voluntati, in illis deficiet, & ita cogitatio mere naturalis semper esset incongrua, quæ omnia in sequentibus amplius declarabuntur.

CAPVT XV.

Antecogitatio congrua ad bene moraliter operandum, si vera, & supernaturalis gratia respectu hominis ad finem supernaturalem eleuati?

HACTENVS de pura, & integra natura dictum est, nunc de natura humana ad supernaturalem finem eleuata aliquid addere necesse est. Quia in illa specialis ratio versatur, eo quod moralis eius operatio, licet in se naturalis sit, ad supernaturalem finem ordinari, & utilis esse potest, & quantum est ex parte diuinæ voluntatis, ac prouidentie, propter illum finem tribuitur. Quoad hoc ergo in huiusmodi homine eleuato ad finem supernaturalem omnis bona operatio moralis aliquo modo supernaturalis est; ergo saltem hac ratione non poterit sine gratia fieri. Quæ ratio procedit in homine ad finem supernaturalem ordinato, in quocumque statu consideretur, id est, siue fingatur creatus sine villo dono intrinseco superante naturam, sed cum sola ordinatione ad supernaturalem finem ultra puram naturam, siue spectetur in natura integra sine supernaturali iustitia, siue cum gratia, & iustitia, siue in homine lapsio permanente in peccato, vel iam iustificato. In omnibus enim his statibus sola ordinatio actus moralis ad finem supernaturalem, facit illum aliquo modo supernaturalem, ac subinde gratia indigentem. In homine vero lapsio præter dictam rationem potest considerari alia contracta ex indignitate peccati, de qua in posteriori parte huius capitis dicemus, prius de sola ordinatione ad finem supernaturalem dicendum est.

Et pro resolutione aduerto, duobus modis posse ex relatione opus bonum morale esse ordinatum ad finem supernaturalem: vno modo ex relatione aliqua ipsius operantis; alio modo ex sola relatione, & intentione Dei. Ut actus sit ordinatus priori modo ad supernaturalem finem, non satis est, ut ipse homo operans sit à Deo creatus propter illum finem, sed necesse est, ut per aliquem priorem actum ipsiusmet hominis subsequens actus moralis, vel formaliter, vel saltem virtualiter in illius finem ordinetur. Quia actus ipse moralis per se, & natura sua spectatus non tendit in supernaturalem finem, sed ad summum in naturalem beatitudinem hominis, seu in Deum ut est author, & finis naturæ; ergo non potest in supernaturalem finem tendere, nisi vel ab aliquo extrinseco agente, vel saltem ab ipso operante per alium actum, vel virtutem eius in talem finem ordinetur; ergo si operans non habuit alium actum, quo talem moralem actum retulerit in supernaturalem finem, non potest dici in eum finem relatus, ut procedit à proximo operante, sed ad summum per denominationem ab intentione, seu ordinatione Dei.

Dico ergo primo, cum actus bonus moraliter ita sit ab homine ordinato ad finem supernaturalem, ut ab

ipso met homine in eundem finem referatur, tunc necessarium est auxilium gratiæ ad illum actum, ut spectatum sub illa relatione. Quia relatio illa aliquid est supernaturale, seu à forma supernaturali provenit, voluntas enim operandi propter supernaturalem finem supernaturalis est; ergo ad illam relationem necessariam est gratia. Hæc autem gratia non est sola cogitatio congrua naturalis necessaria ad tale opus morale, sed est auxilium supernaturale necessarium ad priorem actum, quo homo se, & actus suos et naturales in Deum finem supernaturalem refert. Sicut ad actum studendi, aut sciendi logicam propter Dei gloriam, necessaria est gratia, non tamen alia, quæ ad illam relationem postulat, nam opus ipsum, & tali relationi subternitur à natura esse potest, saltem ubi specialis difficultas non occurrit. Non procedit autem conclusio de actu morali, acquisito, ut talis est, quia non sumitur ut pure moralis, sed ut affectus circumstantia supernaturali, ad quam gratiæ auxilium postulat, & sic magis pertinet hæc assertio ad necessitatem gratiæ ad opera supernaturalia, de qua in sequenti libro dicturi sumus, quam ad necessitatem gratiæ ad opera moralia naturalia, ut talia sunt, de qua in præfati tractamus.

Dico ergo secundo. Ut opus morale studiose fiat ab homine ordinato ad finem supernaturalem, non ordinatè opus in illum finem, non est necessarium proprium auxilium gratiæ, nec vera gratia intrinseca, sed ad summum extrinseca prædestinatio, seu præordinatio extrinseca Dei, quæ potest dici extrinseca gratia, quatenus ad supernaturalem prouidentiam spectat. Probatur prior pars, quia hoc opus non est melius, neque difficilius in homine ordinato ad finem supernaturalem, quam in non ordinato: ergo non requirit minores vires, ut fiat ab homine in illo statu, quam in isto, quia vires ad operandum solum postulantur propter excellentiam, vel perfectionem effectus: ergo sicut in vno statu non requiritur auxilium gratiæ ad tale opus in omni suo individuo, ita neque in alio, nam auxilium gratiæ solum est necessarium, ubi vires naturales non sufficiunt. Consequentia sunt claræ, & antecedens etiam videtur notum ex dictis. Quia licet homo sit conditus propter supernaturalem finem, opus morale non ordinatur ab ipso homine in eum finem, nec formaliter, nec virtute, ut supponitur, ergo ille finis personæ non est villo modo circumstantia operis: ergo nullam honestatem, vel difficultatem illi adiungit. Non est ergo ad illud necessarium auxilium gratiæ, & consequenter neque vera gratia interna, quia sufficit cogitatio honesta moralis, quæ non est gratia, etiam si sit congrua, ut in præcedenti capite declaratum est.

Dices: illa cogitatio congrua in tali homine ordinatur ad supernaturalem finem, & ex hac parte gratia dici debet. Respondeo in primis, fortasse non esse necessarium, ut talis cogitatio, vel opus ab illa procedens ordinetur etiam à Deo ipso ad finem supernaturalem, quia fieri potest, ut tale opus nullam utilitatem afferat operati ad supernaturalem finem, quæ nec est meritum eius etiam imperfectum, neque dispositio ad gratiam, & remota, ut infra dicemus. Et ideo fieri potest, ut etiam quatenus est à Deo, non proveniat ex intentione finis supernaturalis, sed tantum ex generali fine prouidentie naturalis, ut De' tanquam prima causa inferiores causas suos naturales motus tam liberos, quam necessarios agere sinat. Dices: semper talis actus affert aliquam utilitatem ad finem supernaturalem, quia saltem remouet impedimentum, tunc per aliquod peccatum addi posset. Respondeo hanc utilitatem communem esse actibus indifferentibus, & indeliberatis: imo & naturalibus, ut somnus etiam remouet pro tunc impedimentum noui peccati & tamen non propterea est necessaria gratia ad hæc omnia. Neque etiam est necesse, ut illa qualiscunque utilitas sit interita propter supernaturalem finem, sed tantum præuisa ex generali cursu naturæ, & ad-

missa per diuinam voluntatem ex generali etiam intentione providentiae suae. Quod maxime verum esse potest, quando in effectu nihil est profuturum tale opus ad finem supernaturalem, quia nimirum, licet pro tunc impediatur adiectionem impediendi, nihilominus nihil conferret ad aliquam gratiam obtinendam, neque ad eum finem ordinatur.

6. *Probat 2. pars, seu declaratur ex amplius.* Adde vero ulterius, licet Deus det talem cogitationem congruam, & bonum opus morale ab ea manans propter supernaturalem finem, inde solum probari posterioriorem partem assertionis, videlicet illud beneficium provenire ex praedestinatione, vel providentia supernaturali quae dici potest extrinseca gratia: sine alio interno auxilio gratiae à quo actus fiat. Declaratur in primis exemplis: nam etiam creare naturam propter finem supernaturalem, & conservare illam propter eundem finem, est beneficium aliquo modo superans naturam, & tamen non propterea dicemus, in fluxum, quo Deus conservat naturam esse gratiam, sed solum illam ordinationem ad supernaturalem finem à quadam extrinseca gratia provenire. Et similis modo bona complexio, ingenium, convenientis educatio; imò & origo ex talibus parentibus in tali loco, vel tempore sunt media conducunt ad salutem, ac subinde sunt ex diuina praedestinatione, & electione ordinata: & tamen in se non sunt gratiae, sed solum per denominationem extrinsecam ab electione, & praedestinatione gratuita, ita ergo est in praesenti: pro quo discursu videri possunt quae dixi libr. 3. de Praedest. cap. 7.

7. *Auxilium speciale quod esse debet principium aliquod addens vires ad operandum, vel saltem specialis Dei cooperatio, quo naturam ad operandum magis adiuvet, quam ei, ex providentia consentanea naturae debeat.* At verò in eo casu, in quo loquimur, Deus non adiuvat speciali modo ad talem cogitationem, vel operationem, sed solum intra ordinem naturalis concursus, seu auxiliij eligi illum modum, & ordinem, quem homini scit esse magis accommodatum, eumque ad finem superiorem ordinat: ergo non confert maius auxilium, sed ad summum maius beneficium intrinsecè naturale, supernaturale vero solum per denominationem extrinsecam à praedestinatione, vel ordinatione supernaturali. Epote est hoc declarari, quia etiam inter supernaturales vocationes, vel praeventientes gratias, congrua vocatio, vel excitatio non semper est maius auxilium; licet sit maius beneficium, & simpliciter maior gratia, non physice, sed moraliter, ut infra ostendemus; ergo à fortiori in praesenti, cogitatio naturalis, ex eo, quod congrua sit, vel quod ad finem supernaturalem ordinetur, non est in se maius auxilium, esto possit vocari gratia per extrinsecam denominationem à supernaturali relatione praedestinationis, ut in prima etiam parte loco allegato dixi.

8. *Alibi 3. de cogitatione congrua à Deo data homini est tunc lapsa propter finem supernaturalem: propter quod tamen homo non operatur.* Dico tertio. Cogitatio congrua ad bene moraliter operandum in vno, vel alio actu, sine relatione ad finem supernaturalem propria ipsius operantis, etiam in homine lapsa non est auxilium gratiae Dei, vel Christi, quantumvis ex intentione Dei propter finem supernaturalem detur. Probat, quia in homine lapsa solum additur demeritum peccati originalis, sed hoc non satis est, ut illa cogitatio sit in tali homine speciale auxilium gratiae; ergo. Probat minor primo, quia cogitatio sufficiens ad simile bonum in tali homine non est specialis gratia vel auxilium; ergo neque congrua. Consequentia probatur ex dictis, quia cogitatio congrua ultra sufficientem non addit rationem specialis auxiliij, ut ostensum est. Item quia congruitas in executione consummatur per boni vsum liberi arbitrij, maxime in his operibus naturalibus, in praedestinatione autem, seu praevia providentia Dei non requirit aliquid speciale praeter communem cursum causarum, quae Deus immutare non debuit pro-

Pars I.

pter originale peccatum. Primum vero antecedens & ab adversariis conceditur, & videtur per se evidens, quia illa cogitatio sufficiens per generalem concursum naturalem habetur, & ex communi ordine providentiae necessario sequitur, peccatum autem originale non meruit carentiam naturalis concursus Dei, nec immutationem generalis providentiae, ut supra tactum est, & videtur per se notum.

9. *Confirmatur 1. ex eo quod congrua cogitatio non sit per Christum.* Declaratur praeterea, nam si ponamus, Deum post peccatum originale premissum, non decreuisse humanam naturam redimere per Christum, vel alio modo, sed tantum relinquere homines in via, tunc non mansissent obstinati in malo propter peccatum originale solum, nec privati omnibus cogitationibus honestis, vel sufficientibus, vel congruis, ergo quod nunc non priuentur illis, non est proprius effectus redemptionis Christi, quia non est remissio alicuius poenae propter peccatum originale debita. Dicere autem, ex vi peccati originalis relinquendam fuisse naturam in malo obstinatam, ac subinde in termino damnationis, & nullo modo in via improbabile est, ut supra dixi, & contra conditionem naturae humanae, quae in hoc distinguitur ab Angelica, quae statim per vnum actum constituitur in termino, ut est vulgare.

10. *Confirmatur 2. ex eo, quod carentia cogitationis congruae non proveniat ex originali.* Et explicatur amplius, quia etiam nunc animae puerorum sine remissione peccati originalis decentium, non sunt obstinatae in malo, nec priuantur cogitationibus naturalibus honestis, & sufficientibus, & congruis, ut suppono tanquam certum ex communi sententia; ergo signum est, non esse illam poenam praecise, & quali positive imposita propter originale peccatum, quia illis infantibus nulla ex parte remissum est originale peccatum, aut poena eius, neque Christi redemptio illis est applicata efficaciter per aliquod medium; ergo talis cogitatio in illis neque est gratia, neque effectus redemptionis Christi. Ergo idem est dicendum de illis hominibus non baptizatis, qui peruenientes ad vsum rationis incipiunt habere cogitationem bonam, & honestam vel sufficientem, vel congruam, nam est eadem ratio, & consequenter idem erit in reliquis, praecise sistendo in entitate, & intrinsecis conditionibus talis cogitationis. Nam si addatur relatio, & utilitas aliqua ad finem supernaturalem, secundum id erit effectus redemptionis, & rationem gratiae participabit solum per extrinsecam denominationem, ut explicavi; hoc autem eodem modo contingeret absque peccato originali, quod ad rationem gratiae attinet.

11. *Confirmatur 3. ex locutionibus Patrum contra Pelagium.* Vnde confirmatur tandem, quia licet daremus, hanc cogitationem habere aliquam rationem gratiae in homine lapsa, quatenus daretur cum remissione alicuius poenae, adhuc non esset gratia auxilians, de qua tractamus, & tractant Patres, quando contra Pelagium requirunt gratiam bene operandi, sed pertineret ad gratiam, quam Augustinus vocare solet, remissionis peccatorum, nam sub illa includitur omnis gratuita remissio tam culpae, quam poenae. Quod vero non esset gratia auxilians, patet argumentis factis, quia etiam cogitatio sufficiens non esset gratia auxilians, licet esset cum remissione alicuius poenae, & quia congruitas non addit per se aliquid auxiliij praeventientis, vel adiuuantis, & in cogitatione morali nullum principium adiuuans supponit praeter id, quod mere naturale est, siue in facultate intrinseca, & concursu illi debito, siue in applicatione, & excitatione obiectorum per communem cursum causarum cum generali concursu, supposita prima institutione generali, quae neque pertinet ad auxilium speciale, etiam si sit aliquid beneficium, vel gratia extrinseca quae antecedit peccatum originale, nec propter illud immutari debuit.

Aa 3

CAPVT